

NORSKE MELLOMALDERBALLADAR

Af Ragnhild Furholt

Denne artikkelen er først og fremst meint som eit lite overblikk over ein del av det som finns av traderte balladar innan eit lite område i Noreg i dag.

Eg kjem derfor ikkje til å leggje særleg vekt på tidlegare balladeforskning, men heller leggje med ei liste over ein del litteratur til dei som vil gå meir i djupna innan dette.

Ein kort og mykje brukt definisjon på ballader er:
ei episk/lyrisk dansevise frå mellomalderen.

Då innsamlinga i førre hundreåret tok til, blei det ikkje dansa til balladene her i landet, men dansetradisjonen var levande på Færøyane etter same typar balladar. I mange omkvede finn ein også hint om dans, og likeeins syner gamal biletkunst at det har vore dansa i lange rekker som på Færøyane.

Hulda Garborg (1862-1934) arbeidde i byrjinga av dette hundreåret med å gjenopplive denne dansen, og seinare Klara Semb (1884-1970), så ein kan på ein måte seie at det blir dansa til balladane den dag i dag, men dette er altså koriograferte dansar etter restituerte tekstar og tonen lært etter notenedteikningar. M.a.o. kan ein ikkje kalle dette for danse/songtradisjon frå mellomalderen.

Balladene gjenspeglar mellomalderens kulturformer, og mykje av det historiske innhaldet tyder også på at denne diktinga er lagt til denne tida, sjølv om dei fleste ikkje nøyaktig kan historisk tidfestast. Dei første manuskript finn ein i etterreformatorisk tid. Ein rekner med at genren har etablert seg i Norden mot slutten av 1200-talet. Blandinga av norrøn mytologi og kristen tru tyder også på dette.

Når det gjeld reint formelle ting om balladane, vil eg referere til nokre av punkta til Ådel Gjøstein Blom som er ein kjent forskar innan folkloristikk i dag:

- 1 Anonymitet (men reknar med individuelle diktarar).
Overlevert munnleg, synkronisk og diakronisk spreieing.
Høyrer prinsipielt ikkje heime i skriftkulturen. Dei gode framføringane blei hugsa, dei dårlege gløymt.
- 2 Variantar, variert kring handlingsmønsteret - evne til stadig fornying.
- 3 Variering av rimord - parallellstrofer.
- 4 Vandrestrofer eller lånestrofer.
- 5 Episk stil som går mot eit høgdepunkt.
- 6 Objektivt fortald - utan subjektive kjensler, sjeldan eg-form.
- 7 Sympatiar og antipatiar kjem klart fram. Personane er **typar**.
- 8 Dialogen er heilt eller delvis gjennomført.
- 9 Forma er:
 - a) 4-linja med ettersleng (omkvede)
 - b) 2-linja med mellomsleng og ettersleng, eller bare ettersleng.
 Gjentakingsstrofene er aabb.
Balladane krev ikkje heilrim, men assonans.

Blandt dei som syng på tradisjonell måte idag, blir balladane som oftast nemnt med omgrepet **viser**. Det er først og fremst folkloristar i den seinare tida som nyttar omgrepet balladar. **Innsamlarane** i førre hundreåret tala gjerne om undergruppene som også blir brukt av folkloristane i dag.

Desse undergruppene er:

- Naturmytiske viser.
- Legendeviser.
- Riddarviser.
- Historiske viser.
- Kjempeviser.
- Trollviser.
- Skjemteviser.

Det området der balladesongen har halde seg i ubrotten tradisjon er Vest-Telemark og somme bygder i Agder. Ein veit at det også har vore slike viser andre stader, men forskarane er usikre og ueinige om årsaken til at bare eit avgrensa område har denne levande tradisjonen. Da innsamlinga begynte i 1820-40-åra, var det først og fremst Telemark og Agder som blei rekna for dei mest interessante områda, men hadde innsamlinga begynt like tidleg andre stader, kan det hende at ein også hadde funne meir materiale her. Samstundes fekk visene ein auka popularitet i ovannemnte område nettopp på grunn av innsamlinga.

(Dette kan det lesast meir om blandt anna hos Knut Liestøl: "Det norrøne folkevisedområdet" i **Saga og Folkeminne**, og hos Svale Solheim: "Færøysk-norsk i folkevisediktinga" **NORVEG 16.**)

Interessa for tradisjonsberaren vakna mykje seinare enn interessa for sjølve tradisjonen. Forteljaren, songaren (kvedaren) eller spelemannen var omtala som noko diffust kollektivt, "folket" eller "forteljarane."

Begge eventyrsamlarane Asbjørnsen og Moe har rett nok gitt somme livlege karakteristikkar av einskilde forteljarar, men i det store og heile, både her til lands og utanlands, har tradisjonsberaren kome i bakgrunnen.

I Noreg var det **Rikard Berge** (1881-1969) frå Vinje i Telemark som mest konsekvent tok opp den såkalla informant-problematikken. Det er verd å merke seg at den viktige boka hans **Norsk sogukunst** kom ut sa tidleg som i 1924, før von Sydow la fram sin kritikk av den finske skolen. Berge bygde på personleg kjennskap til miljøet og tradisjonsberarane, og han såg tydelig den intime samanhengen mellom **personlegdom, miljø, og tradisjonslinjer**.

Av det ein kjenner til frå tradisjonen på 1800-talet, må ein kunne gå ut frå at gode tradisjonsberarar alltid har vore sentrale personar i sitt lokale miljø. Det har vore både kvinner og menn med ei særreiga evne til å attergje dikting og tone, og som har vore medvetne om verdien av å ta vare på denne rikdomen. Bygdene hadde sine gode sogefarteljarar, spelemenn og kvedarar (songarar), og desse var kjente for det.

Det gamalnorske ordet "**sagnameistari**" var ei heidersnemning for gode sogefarteljarar, noko som syner at tradisjonsberaren har hatt ein høg prestisje i eldre tider. Ein god tradisjonsberar har nok også høg prestisje innan visse små miljø i dag, men tendensen i Noreg er meir prega av "skamkjensle" og "husmannskompleks" for det særmerkte norske, og denne kulturen er blitt altfor lite paskjøna i var tid.

Min eigen tradisjon har eg først og fremst frå **Åseral** i Vest-Agder, og det var denne songtradisjonen eg presenterte ved Skandinavisch Seminarium van de Universiteit van Amsterdam i april 1987. Eg vil her gi ei framstilling av **tradisjonslinjene og songtradisjonen** i denne bygda.

Åseral må nærmast karakteriserast som ei fjellbygd, og er den nordaustlegaste kommunen i Vest-Agder, på grensa til Setesdal i aust. I den vesle grenda **Lognabygda** er der tre sentrale gardar: Espelid, Røynlid og Austegard, og folket på desse tre gardane er alle på ein eller annan måte i slekt med kvarandre, og tilhører den kjente **Skraddarætta**. Lognatradisjonen, eller Liestøltra-

disjonen (Liestøl er familienamnet til fleire kjente songarar) er nærmast synonymt med Åseralstradisjonen.

Folketonesamlaren O.M. Sandvik skreiv i 1950-åra som ein konklusjon om Vest-Agdermusikken:

Musikk-minnerne i bygdene er ofte knyttet til enkelte begavede slegter. Så også i Vest-Agder. I Aaserall tilhører to av mine beste kilder Liestøl-ætten, nemlig Ola Knutson Liestøl (f.1855) og hans søster Gyro Knutsdatter Austegarden (f.1852). Deres farfar var fra Sætedal, likeså morfaren. Men repertoiret byr allikevel vesentlig Aaseralltradisjon. Begge morbrødrene sat nemlig på Liestøl i Aaserall, og en av Gyros kilder, som hun nevnte med størst respekt, var gamle Kari fra Austegarden. Begge søskend var fremragende sangere, Ola L. hadde sin lyse tenor i behold, og søsteren som jeg hørte i 1916, sang ennu klart og yndig. Hun var i sin ungdom den fornemste sangerske i dalen, hennes stemme kjennelig blandt alles i kirken ved dens skjære sølvklang. Begge hadde et ypperlig minne.

Folkeminneforskarer Knut Liestøl, Ingebjørg Liestøl, Tarjei Liestøl og Kari Røynlid var og er alle kjente songarar og barn av Ola Liestøl. Jens Røynlid (som eg har lært mest av), var gift med Kari Røynlid, og han vidarefører tradisjonen etter Gyro Knutsdatter Austegard som igjen var morsyster hans.

Som ein forstår av dette, er tradisjonslinjene og slektsforholda svært innfiltrerte og vanskelege, men dette har igjen ført til at denne tradisjonen er blitt svært sterk og eigenarta, spesielt på det musikalske området. Men på grunn av at det først og fremst er språkstudentar og lærarar som kjem til å lese denne artikkelen, vil eg leggje vekt på litteraturen kring nokre av dei balladane i Åseral som blei sungne under skandinavistdagane i vår.

Dei to balladane som er mest kjent og brukt i Liestølslekta er "Horpa" (også kalla "Dei tvo systar") og "Rosensfolen."

Knut Liestøl som sjølv var både folkeminnegranskar og songar, skriv om "Horpa" eller "Dei tvo systar":

Visa om "Horpa" eller "Dei tvo systar" er ei av dei mest vidgjetne og best kjende av folkevisene (balladane) våre: ho er funnen både på Sørlandet, Vestlandet, og Austlandet. Elles har ho vori vel kjend i alle dei nordiske landa og i Skottland og England. Men emnet går endå mykje vidare enn visa sjølv: ein finn det att i andre viser og i segner og eventyr så å seia den vide verda ikring. Det byggjer på utgamle truer om sjelevandring og omskaping. Ein avliden kan kome att i andre former, t.d. som ein vokster

eller som eit dvr. Vi møter eit utslag av ei såvoren tru i forteljinga om dei to trea som voks opp på gravene til Bendik og Årolilja. I dei eventyra som høyrer hit (og som ein finn både i Europa, Asia og Afrika), er det t.d. fortalt om ei avundsjuk jente, som drep syster si. På grava at den drepne renn det opp ei selje, og når dei blæs på fløyta, høvrer dei målet åt den drepne i henne: det fortel om drapet og kjem med klagemål mot mordaren. Eit egypisk eventyr, som vi har i ei oppskrift frå 14. hundreåret føre Kristus, fortel noko liknande. Fram igjennom tidene, frå dette egyptiske eventyret og til "Jan van Huysums Blomsterstykke" av Wer-geland, har den tanken som ligg til grunn for visa om "Horpa", sett diktarhugen i rørsle.

Eg legger her ved den restituerte teksten til "Horpa" frå Norsk Folkedikt-ting, bd.6, Folkeviser 1, s 75-80:

Horpa

I

- 1 Der var tvo syster i ei borg,
- Ved sande -
den eine volde den andre sorg.
- Båra ber'e så vent eit viv frå lande.
- 2 Den yngre kunna spinne lín,
den eldre kunna kje stie svin.
- 3 Den yngre kunna spinne gull,
den eldre var alltid svevnefull.
- 4 Den yngre kunna skipa mat,
den eldre kunna kje två eit fat.

II

- 5 Syster tala til syster så:
«Me vil okkon til Sjoar-å.»
- 6 «Hot skò me 'kon til Sjoar-å?»
me hava der ingji klede två.»
- 7 «Me vil två 'kon kvite,
me er tvo systar like.»
- 8 «Du må två deg nott og dag,
du tvær kje av det Gud deg gav.
- 9 Om du tvær deg kvit som krit,
alli vert du di syster lik.

- 10 Du må två deg så kvit som du kan,
alli fær du ein festarmann.
- 11 Om du tvær deg kvit som bein,
alli fær du ein festarsvein.»
- 12 Den yngre gjekk fyre som ei sol,
den eldre gjekk etter som orm i jord.
- 13 Den yngre gjekk fyre med utslegje hår,
den eldre gjekk etter med falske råd.
- 14 Då dei kom åt Sjoar-å,
så fór dei til å vaske og två.
- 15 Den yngre sette seg på ein stein,
den eldre skuva ho ut fyr mein.
- 16 Ho rette opp si kvite hand:
«Å hjarte syster, hjelp i land!»
- 17 «Ligg du der, og få du skam,
eg vil hava din festarmann.»
- 18 «Eg skò gjeva deg gull og jord,
om du vil hjelpe meg opp or fjord!»
- 19 «Ligg du der, og hav du mein,
eg vil hava din festarsvein.»
- 20 «Eg skò gjeva deg meire:
eit skip med gogn og greie.
- 21 Eg skò gjeva deg be're:
alli mi' brureklede.»
- 22 «Inkje eg hjelper deg i land,
utan eg fær din festarmann!»
- 23 «Fyrr du skò få min festarmann,
fyrr skò eg reka så langt eg kan.»

III

- 24 Den eldre blei kledd i brurehus,
dei bar for henne dei håge voksljus.
- 25 «Dé tek inkje av dei sløri små,
eg toler inkje soli sjå.»
- 26 «Vel du toler soli skin,
verre det er for festarmann din.»

IV

- 27 Der kom vind av norde,
dreiv det likjet til fjorde.
- 28 Der kom vind av austre,
dreiv det likjet til nauste.
- 29 Der kom vind av are land,
dreiv det likjet på kvitan sand.
- 30 Der gjekk tvo pilgrimar ut med å,
dei såg det likjet på sanden låg.
- 31 Dei toke hennar kvite kropp,
der gjorde dei av ein horpestokk.
- 32 Dei toke hennar gule hår,
gjorde dei horpestrengjir små.
- 33 Dei toke hennar festar-ring
og gylte horpa rundt i kring.
- 34 «Der skò vera bryllaup i neste by,
no vil me prøve 'kons horpe ny.»
- 35 Dei tok den horpa unde skinn,
så gjekk dei i bryllaupsstoga inn.
- 36 Dei sette seg i duragått:
«Lyster dé høyre ein horpeslått?»
- 37 Til svara strengjen fysste:
«Bruri ho var mi syste.»
- 38 Til svara strengjen are:
«Bruri ho var min bane.»
- 39 Til svara strengjen tre'e:
«Brudgomen var min bele.»
- 40 Mælte no bruri, raud som blod:
«Hav ut den horpa, ho gjere uljød!»
- 41 Svara det brudgomen, bleik som bast:
«Slå meir på horpa, og slå vel fast!»
- 42 Til svara strengjen fjorde:
«Bruri ho meg forgjorde.»
- 43 Til svara strengjen femte:
«Bruri på å meg spente.»
- 44 Til svara strengjen sette:
«Brudgommen meg forgjette.»

- 45 Bruri tró på spilemanns fot,
så blodet sprang av naglerot.
- 46 Bruri tró på spilemanns tå:
«Dé slå den horpa i stykkje små!»
- 47 Dei toke horpa slo imot jord,
så blei derav ei jomfru god.
- 48 Brudgomen heiter på sveinar två:
«Dé gangje åt skogjen og hogge bål!
- 49 Högge no older og eikje
og hente så never og kveikje.»
V
- 50 Sundag sat bruri i høgsæte boll,
– Ved sande –
Om måndagjen låg ho i oske og kol.
– Båra ber'e så vent eit viv frå lande.

Om "Rosensfolen" skriv Knut Liestøl:

Visa om "Rosensfolen" er funnen i Mo og Skafså i Telemark (4 variantar, alle oppskrivne av Sophus Bugge), og i Åseral (3 variantar, 1 oppskreven av Hans Ross, og 2 av meg). Alle er meir eller mindre uheile, men fyller einannan tolleg godt ut, så ein får ein nokolunde samanhangande handlingsgang. Fyrste bolken finst ikkje i versform, men berre som opplysning i prosa:

"En Ungersvend var forlovet med en Jomfru. Da blev han omskabt af en Stifmoder" eller "um ein prins som va umskapt i ein hest". Neste bolck fortel at Rosensfolen ikkje ville eta høy utan han fekk det av den vene møy, og at han ikkje ville drikkja brunn utan hennar hovudgull låg på bunn, (dette er variert på ymse måtar).

Tredje bolken fortel at jomfrua vart flytt av land, og at Rosensfolen vart innestengd. Men han sprengde alle låsar, hoppa over muren og la til sums etter jomfrua. Han sumde lengde, men nådde land. Jomfrua såg han koma, gjekk ned til standa og fekk ført han heim. Men då ho såg han neste dag, var han daud. Han hadde sprengt seg.

Visa endar med hennar ord om at hadde det ikkje vori for mannetale (ord), så skulle ho ha lati hesten grave i vigd jord."

Denne visa finns det også 2 variantar av i Sverige.

Her kjem også den restituerte teksten til "Rosensfolen"

Rosensfole

I

- 1 Rosensfole vill' kje eta konn.
 – salen av marmorsteinar –
 utas han fekk av sylvarhonn.
 – Han renn'e i silkjetaumar.
- 2 Rosensfole vill' kje eta høy.
 utas ho bar det den vene møy.
- 3 Rosensfole vill' kje drikke av brunn.
 utas hennar hovudgull låg på grunn.

II

- 4 Dei flutte den jomfru så langt av land,
 men Rosensfole han det fornam.
- 5 Dei sette han innafyr låsane fem,
 men Rosensfole braut alle dem.
- 6 Dei sette han innafyr låsane ni.
 men Rosensfole braut alle di.
- 7 Rosensfole ivi muren sprang,
 dei tok han kje att anten kvinne hell mann.
- 8 Rosensfole sprang på vollen og kneggja,
 det rivna i mur og det sprakk i veggja.
- 9 Rosensfole la på sundet og svam,
 – femten mil til det fyste land.

III

- 10 Jomfruva sto i høgeloftssvalar,
 ho såg den folen på vatnet fara.
- 11 Jomfruva skodde sin fagre fot,
 så gjeng'e ho Rosensfole imot.
- 12 Ho klappa Rosensfole på lend:
 «Å gjøve meg det at du var kje sprengd!»
- 13 Så breidde ho skarlak frå strondi og heim,
 og Rosensfole deretter trein.
- 14 Ho breidde opp sengji med dyna blå,
 og Rosensfole sill' kvile derpå.

IV

- 15 Tidleg om morgonen, dagen var ljus,
jomfruva var åt stallen fus.
- 16 Let ho opp dynni og til han såg,
– folen daud på bolsteri låg.
- 17 «Ha' det kje vori fyr mannetale,
eg ha' Rosensfole i vigde mold gravi.
- 18 Ha' det kje vori fyr manneord,
– salen av marmorsteinar –
eg sille lagt folen i vigde jord.»
– Han renn'e i silkjetaumar.

Både "Horpa" og "Rosensfolen" er såkalla naturmytiske viser, men innan dei ulike balladetypane er det flest trollviser og skjemteviser i Liestøltradisjonen. Ei skjemtevise som er svært mykje brukt og som det finns ei mengd oppskrifter og melodiske variantar av, er visa om "Fanteguten". Innhaldet i denne visa uttrykkjer beundring for rappkjefsten og oppfinnsemda til Fanteguten, sjølv om det dei står for og dei bragder dei utfører, neppe kan forsvarast moralsk.

Visa er også kjent på Island, i Sverige, Danmark, Holland og Tyskland, men sjølv om ho går sa vidt, syner det seg nærmare gransking at ho neppe kan vere sa gammal som fra mellomalderen. Men stilen er som i dei gamle riddarvisene, og dette viser tydeleg korleis sjølvne forma har halde seg sjølv om det stadig har blitt dikta nye tekstar heilt fram til vår tid.

Fanteguten

- 1 Her bur ei jomfru oppå vårt land,
ho er både stolt og belevand.
– Rette leikaren er inkje komen enn.
- 2 Det bela bå' kongjen og kongjens menn,
men ingjen ho ville hava av dem.
- 3 Det bela bå' kongjen og kongjens son,
men endå ho tenkte å auke ein mon.
- 4 Her bur ein fant oppå vårt land.
den argaste ljugar som finnast kan.
- 5 Fanteguten gjekk seg oppi by,
han låner seg skruv og skarlak ny.
- 6 Han låner seg sål, han låner seg hest,
han låner seg kappe, som han vøre prest.

- 7 Fanteguten kom seg ri'and i gård,
jomfruva stod ute og slo sitt hår.
- 8 «Du tar' no inkje slå håret fyr meg,
eg aktast inkje å bele til deg.»
- 9 «Anten du belar hell du belar ei,
eg er fulla før til å seia deg nei.»
- 10 «Men eg hev meg ein gard så staut
med fire hundre geitar og åtte tjug naut.
- 11 Og eg hev meg ein borkute hest,
som du skò ride som bruri best.
- 12 Og eg hev meg både åker og eng,
og femten pikur som reier mi seng.
- 13 Og eg hev meg ein hagje så vid,
der skò stolt jomfru gange uti.
- 14 Og eg hev meg ein kove av gull,
der skò du alli sitje syrgjefull.»
- 15 «Gjev eg deg måtte i ordi tru,
på det landet der lyster eg bu.»
- 16 Han nepte ikring henne kåpa blå,
så sette han henne på gangaren grå.
- 17 Som dei kom seg i grønna lund,
der lyster den jomfru å spørje seg om.
- 18 «Høre er no din gard så staut,
med fire hundre geitar og åtte tjug naut?»
- 19 «Alli hev eg havt noken gard så staut,
eg hev alli ått så røykje som eit naut.»
- 20 «Høre er no din borkute hest,
som eg sille ride som bruri best?»
- 21 «Alli hev eg ått noken borkute hest,
staven og posen hev fylgt meg mest.»
- 22 «Høre er no din åker og eng,
og dei femten pikur som reier di seng?»
- 23 «Alli hev eg ått anten åker hell jord,
alli eg sat ved bra manns bord.»
- 24 «Høre er no din hagje så vid,
som eg sille gange og leike uti?»

- 25 «Alli hev eg ått noken hagje vid,
og alli hev eg sliti strigjeskjurta ny.»
- 26 «Høre er no din kove av gull,
der eg alli sille vera syrgjefull?»
- 27 «Alli hev eg ått noken kove av gull,
eg hev no berre logji deg full.»
- 28 Fanteguten letta på hatten sin:
«Gådde du inkje skurvenakkjen rhin?»
- 29 Fanteguten letta på fille-hetta si:
«Og her ser du heile herligheita mi!»
- 30 Så reiste ho heim til sin fa'ers gård,
ho fekk inkje belar på femten år.
- Rette leikaren er inkje komen enn.

Sjølv har eg lært meg 13 viser frå Åseral som kjem inn under kategorien balladar. Eg har stadig vore på besøk hos Jens Røynlid og elles fått gamle voksrulloptak av det som er samla frå dette området, så eg trur ikkje det finns fleire balladar i levande tradisjon i dag.

Men songarane i Lognavatnsbygda hat ikkje bare balladar på repertoiret sitt. Av genrane ein reknar til vokal folkemusikk eller tradisjonsmusikk, høyrer også religiøse folketonar, slåttestev, stev, bansullar og barneregler, samt ei mengd ulike visetypar til, og det er først og fremst det religiøse materialet saman med bansullane som utgjer størsteparten av repertoaret i denne tradisjonen.

Elles er det ikkje først og fremst repertoaret (sett bort frå balladane) som er det spesielle med Åseraltradisjonen, men dei musikalske elementa. Slike sterke tradisjonslinjer har nødvendigvis halde i hevd mange sære, eldre musikalske trækk. Det er og har vore mange andre gode songarar i denne vesle bygda, slik at det alltid er ein gjensidig kontroll over om ein syng rett eller gale i forhold til tradisjonen. Det som så blir rekna for å vere det beste, legg folk vinn på å bevare, samstundes som dei beste skapar sin personlege stil som igjen blir utgangspunktet for nye variantar.

Dei 13 balladane som eg kjennar til frå Åseral har altså i tillegg ei mengd

med små variasjonar frå songar til songar, eller frå kvedar til kvedar. Det er nettopp høvet til å variere og improvisere som gjer dette til ein eigen songstil som kallas **kveding**.

Gleda ved å høyre på god kveding og kvede for kvarandre må naturleg nok vere hovudgrunnen til at tradisjonen held seg, men sjølv om diktinga har hatt sin eigenlege popularitet under tidlegare kulturformer, kan ho likevel ha ein appell til moderne menneske om ho inneheld noko av allmenngyldig interesse-eit tidlaust element.

LITTERATUR:

BERGE, Rikard
1924 Norsk søgukunst

BLOM, Ådel Gjøstein
Ballader og legender fra norsk middelalderdiktning.

BLOM, Ådel Gjøstein og BO, Olav
1981 Norske balladar

BØ, Olav
1971⁴ Norsk folkediktning, bd. 6 og 7: Folkeviser.

DEGH, L. og VAZSONYI, A.
Tro, sanning, segen, s. 83-113.

KVIDELAND, Reimund
"Den folkelege songtradisjonens funksjonelle aspekt".

LIESTØL, Knut
1955 In Memoriam, Norsk Folkeminnelag nr.76.
1915 Norske trollvisor (s. 189-208 og s. 226-247)
"Det norrøne folkeviseumrådet" i Saga og Folkeminne.

SOLHEIM, Svale
"Færøys-norsk i folkevisediktinga", NORVEG 16, s. 132-139.
"Historie og munnleg historisk visetradisjon", s. 96-115.